

Hugo Bouter

Leven bij de bron

De Levende Die naar mij omziet

Genesis 16:6-14; 21:14-34; 24:62; 25:11

De put Lachai-Roi

We hebben gezongen over de rijkdom van het Woord van God, en de verschillende facetten daarvan (Geestelijke liederen nr. 212). Het toont zowel Wie God is in Zijn heerlijkheid, alsook wie wijzelf zijn: 'Dat woord houdt aan de mens zijn eigen beeld voor ogen, toont hem zijn boze hart en diep verdorven aard'. En wij hebben ook onze dankbaarheid uitgesproken voor het feit dat God Zijn Woord aan ons heeft gegeven als een groot geschenk, dit Woord dat levend en krachtig is. We hebben ook het verlangen uitgesproken: 'Geef dat steeds Uw Woord door ons wordt gehoord. Werk in ons door Uw genade, sla ons in ontferming gade' (GL lied 90). En in het 2^e couplet: 'Waar geen mens ons hulp kan schenken, blijft Uw liefde ons toch gedenken. Wie ons ook begeeft, U, o Vader, leeft'.

We hebben in het boek Genesis gelezen over twee bronnen, twee waterputten, die ons in type iets vertellen over de rijkdommen van het Woord van God. En we zien hoe verschillende personen ervaringen met God opdoen bij de bronnen waarmee ze in aanraking komen, en water komen putten of water eruit drinken. Natuurlijk is het in het Midden-Oosten nog begrijpelijker dan in onze westerse landen hoe groot het belang van water is. Maar ook voor ons is het duidelijk dat we niet zonder water kunnen leven; en waarschijnlijk zal één van de grote problemen die de wereld nog te wachten staan, als de Heer niet spoedig komt, een tekort aan water zijn.

Als gelovigen hoeven wij geen gebrek aan verfrissend water te hebben in figuurlijk opzicht, als wij onze weg met de Heer gaan en iedere dag opnieuw drinken uit de rijke bronnen van het Woord van God. Dat Woord komt tot eenieder van ons, of we nu jong of oud zijn. Het spreekt tot ons, in welke situatie we ook verkeren. In de eerste geschiedenis in Genesis 16 zien we hoe Hagar, een slavin, water put uit de bron en hoe zij hier een ontmoeting heeft met de Heere God. Het was geen plezierige situatie waarin zij zich bevond, zij was op de vlucht.

Hagar was door Abraham en Sarai meegenomen uit Egypte. In de tijd dat Abraham en Sarai daar waren, hadden ze veel rijkdom aan bezittingen verworven. Maar eveneens aan slaven en slavinnen, daar hoorde Hagar bij. Maar Hagar nam een bijzondere plaats in die familie, in de huishouding van Abraham in, doordat haar meesteres zelf onvruchtbaar was en zij op voorstel van Sarai aan Abraham werd gegeven als bijvrouw. We weten dat zoiets niet naar Gods gedachten is, zeker niet in het licht van het Nieuwe Testament. Maar het kwam vaak voor in die tijd; en in die situaties zien we telkens dat het zeker niet het geluk bevorderde van de mensen die erbij betrokken waren.

Dat was ook hier zo. Het leidde tot een intern conflict in die familie, eerst een conflict tussen de beide vrouwen. Maar Sarai was de meesteres, en zij vernederde Hagar (Gen. 16:6). Het staat er niet bij op welke manier en we weten dus niet precies wat er gebeurd is. Maar Hagar hield het voor gezien en ze vluchtte van haar meesteres weg. Als ze de Engel van de Heere ontmoet bij de bron, dan zegt Hij tegen haar in vers 9: 'Keer terug naar uw meesteres, en onderwerp u aan haar gezag'. Dus God had het allemaal gezien en Hij had nota genomen van het hele gebeuren, van die nare situatie. God ging erop in, in dit gesprek met Hagar. Zij moest twee dingen doen: zij moest terugkeren en zij moest zich onderwerpen aan Sarai.

Het vervolg van de geschiedenis van de slavin Hagar vinden we in Genesis 21, waar zij nu niet voor haar meesteres vlucht, maar wordt verdreven samen met haar zoon Ismaël. Ze worden weggestuurd door Abraham zelf, want Sara had tegen Abraham gezegd: 'Jaag die slavin met haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet erven met mijn zoon, met Izak' (Gen. 21:10).

Hagar is eigenlijk een beeld van de mens van nature, die op de vlucht is bij God vandaan. Hoewel het een moeilijke situatie was waarin Hagar verkeerde, leefde ze toch in de familie van Abraham, de man aan wie God Zijn beloften gedaan had. In sommige kringen noemt men dit een leven 'in de lichtkring van het verbond'. God had Zich aan Abraham bekendgemaakt en Hij had hem Zijn beloften van zegen gegeven. In dit licht gezien was het verkeerd wat Hagar deed in Genesis 16, wat er

ook precies gebeurd mag zijn. Zij vluchtte niet alleen van Sarai weg, maar ook bij de mensen vandaan met wie God een speciale bedoeling had en aan wie Hij Zich had geopenbaard.

We weten dat de mens van nature op de vlucht is voor God, we zien dat al in Genesis 4. Kaïn vluchtte van het aangezicht des Heren. Jona ging ook weg van het aangezicht van de Heere. Dat is niet goed als we in zo'n positie terechtkomen. Maar zoals gezegd kan het niet alleen een gelovige overkomen, zoals Jona, dat hij vluchtte. Het is in feite de situatie van elk mens. Wanneer we de Heere Jezus nog niet kennen en Hem niet toebehoren, als Hij niet onze Heer en Heiland is en als we God niet hebben leren kennen als onze Vader in Christus, dan zijn we in feite ver verwijderd van het hart van God. Dan zijn wij op de vlucht voor Hem. En dan komt het erop aan dat we een echte ontmoeting met Hem hebben, dat we Hem leren kennen. Wat is het heerlijk te zien dat God Zich in de woestijn openbaarde aan de slavin Hagar en Zich aan haar bekendmaakte.

Is het niet prachtig dat het initiatief van God uitgaat? God sprak niet alleen tegen de aartsvader Abraham, die geweldige figuur die de beloften kreeg. God maakte Zich ook bekend aan een arme slavin en Hij wees haar de weg. God wordt de God van Abraham genoemd, maar ook de God van Izak, dat is heel persoonlijk; en eveneens de God van Jakob. Met ieder van hen had God een intieme relatie, een persoonlijke band. Maar God maakte Zich ook bekend aan Hagar, en zo wil Hij ook tegen u en mij spreken. Hij spreekt tot ons persoonlijk midden in de woestijn van het leven, waar geen mens ons hulp kan schenken. Zijn liefde blijft ons toch gedenken. Want wie ons ook begeeft, U, o Vader, leeft.

De put Lachai-Roï, waar de ontmoeting tussen Hagar en de Heere plaatsvond, was de bron van de Levende Die naar ons omziet. Hagar verwijst daarnaar: 'En zij gaf de HEERE, Die tot haar sprak, de naam: U bent de God Die naar mij omziet! Want zij zei: Heb ik hier dan Hem gezien Die naar mij omgezien heeft?' (Gen. 16:13). Daarom gaf men die put de naam: de put Lachai-Roï. De naam van God als de Levende komt daarin heel duidelijk tot uitdrukking. De levende God ziet om naar mensen, Hij is een God van genade.

Wij hebben ook te maken met de levende God. Wij dienen namelijk de levende en waarachtige God, zoals het in I Thessalonicenzen 1:9 staat. Wij hebben ons van de afgoden tot God bekeerd om de levende en waarachtige God te dienen, en wij hebben ook een levende Heiland Die dood en graf heeft overwonnen. De Levende leren we kennen bij de bron van het Woord van God. God Zelf nam het initiatief voor deze ontmoeting en Hij sprak hier met Hagar. En als we ons eigen leven nagaan, is het dan ook niet vaak gebeurd dat wij die God niet zochten en niet naar

Hem vroegen, door Hem zijn opgezocht? Het was Zijn goedheid en genade dat Hij ons heeft gezocht. We zingen wel eens daarover: 'U zocht mij op, hebt me aan de dood ontnomen'. God Zelf spreekt tegen ons en Hij heeft dat vaak gedaan. Hoeveel samenkomsten hebben de meesten van ons niet bijgewoond? Hoe vaak hebben we het Woord van God niet gehoord en is het niet tot ons gekomen? God heeft vaak het initiatief genomen om tot ons hart te spreken.

Maar Hagar was op de vlucht en daarom was het nodig dat God indringende vragen stelde: 'Hagar, slavin van Sarai, waar komt u vandaan en waar gaat u heen'? Hij wist alles van haar, Hij wist wie ze was. God weet alles van ons. In de eerste hoofdstukken van Genesis zien we dit ook al bij Kaïn en bij Adam en Eva. De eerste vraag van God aan de gevallen mens was: 'Waar bent u?' Maar Adam en Eva waren geestelijk gesproken ver van God verwijderd. Ze verborgen zich voor Hem. En aan Kaïn vroeg de Heere niet: 'Waar ben je?' Maar: 'Wat heb je gedaan?' Bij Adam en Eva ging het om zonde tegen de Heere Zelf, waardoor ze van Hem waren afgevallen en van Hem waren verwijderd. 'Waar bent u, waar staat u eigenlijk?' Ze moesten zich ervan bewust worden dat ze Gods tegenwoordigheid hadden verlaten en tegen Hem hadden gezondigd. Maar bij Kaïn ging het om de zonde tegen de naaste, om broedermoord. Hij had het ergste kwaad bedreven dat maar denkbaar is, hij had zijn broer Abel om het leven gebracht. God vroeg hem: 'Wat heb je gedaan?' Zijn dat geen indringende vragen? En hier in Genesis 16 lezen we: 'Waar kom je vandaan?' 'En waar ga je heen?' Waar gaan we naartoe, wat is onze bestemming?

We hadden vroeger thuis in de boekenkast een boek staan dat over het hemelse Jeruzalem ging. Ik dacht dat de titel was 'Op weg naar Sion', of iets dergelijks. Hier zag je op de omslag de hemelstad afgebeeld, het nieuwe Jeruzalem, als het einddoel van de pelgrim. Dat is onze eindbestemming als christenen. Als het goed is zijn we daarheen op weg, naar het hemelse Jeruzalem, het Jeruzalem dat boven is (Gal. 4:26). In de woestijn van dit leven mogen we een heerlijk einddoel hebben: Jeruzalem, de stad van God, die straks uit de hemel zal neerdalen van God. Zijn we daarheen op weg, naar die eeuwige heerlijkheid? Richten we daarheen onze schreden? We weten dat de profeet Daniël in de ballingschap *open vensters had in de richting van Jeruzalem*. Hoewel hij in een vreemd land was, hoewel hij een balling was in Babel, gingen zijn gedachten uit naar de stad van God; en hij bad ook in de richting van Jeruzalem.

Het is misschien wel interessant om te weten dat Mohammed, de stichter van de islam, aanvankelijk ook in de richting van Jeruzalem bad. Hij had die gewoonte overgenomen van de Joden, maar na conflicten met hen en allerlei andere gebeurtenissen heeft hij de gebedsrichting veranderd in de richting van Mekka. Welnu, het gaat ons als gelovigen niet om een stad hier op aarde, zelfs niet om het

aardse Jeruzalem, de hoofdstad van Israël. Het gaat om het Jeruzalem dat *boven* is. Daarheen zijn we op weg, maar ondertussen mogen we hier onze weg in het geloof vervolgen. In de woestijn van dit leven hebben we geweldige bronnen waaruit we mogen putten – en waar de Heere ook tot ons spreekt.

Het was geen plezierige boodschap, die Hagar hier kreeg. Ze moest teruggaan: 'Keer naar uw meesteres terug'. We vinden dat wel vaker in de Schrift dat we moeten teruggaan. Als we denken aan de profeet Elia, hoe hij een ontmoeting had met de Heere God bij de berg Horeb, dan krijgt hij een soortgelijke opdracht: 'Keer op uw schreden terug'. Eigenlijk kreeg hij een aantal opdrachten, nadat hij zijn beklag had gedaan over het volk Israël en met het probleem bij God was gekomen dat er eigenlijk geen trouwe Israëlieten waren overgebleven. Hij klaagde: 'Ik alleen ben overgebleven'. Maar toen zei de Heere tegen hem: 'Ga terug'. Dat zegt de Engel van de Heere hier ook tegen Hagar: 'Keer terug'. En dat is, zou je kunnen zeggen, de kern van de bekering: het omkeren, het terugkeren naar God.

Verneder u, onderwerp u: dat is ook iets dat samenhangt met de bekering. Als wij ons tot God wenden en ons bekeren, dan worden wij heel klein voor Hem. Dan kunnen we niet blijven staan, maar moeten ons neerbuigen voor Hem. We moeten ons vernederen. Hierbij kunnen we denken aan het prachtige voorbeeld van Naäman, de machtige Syrische legeroverste, die zo hoog te paard zat. Hij moest zichzelf vernederen en heel klein worden. Hij moest neerdalen in de Jordaan en zich zevenmaal onderdompelen in het water, om gezond te kunnen worden. Wat een vernedering! Maar hij deed het en werd behouden.

Zo is dat ook met ons, als wij ons tot God bekeren en ons voor Zijn aangezicht vernederen. Is het niet geweldig dat de Engel van God beloften van zegen voor Hagar had, en ook voor de zoon die in haar moederschoot was? 'Zie, u bent zwanger; u zult een zoon baren en u moet hem de naam Ismaël geven, omdat de HEERE uw verdrukking gehoord heeft'. Ismaël betekent: *God hoort*. We zien in deze geschiedenis in Genesis 16 dus eigenlijk twee dingen: God ziet waar we zijn, daar waar we ons bevinden, maar Hij hoort ons ook. Hij is de God Die hoort: 'De Heere heeft uw verdrukking gehoord'.

De bron bij Berseba

Dit komt ook weer terug in Genesis 21, bij die andere put, de bron bij Berseba (Gen. 21:17-19). Daar zegt de Engel van de Heere: 'Wat is er met u, Hagar? Wees niet bevreesd, want God heeft naar de stem van de jongen, die daar ligt, geluisterd'. God luisterde naar Hagar zelf, want Hij kende haar probleem, haar verdrukking

(Gen. 16:11). Maar Hij luisterde ook naar de stem van de jongen. Is het niet heerlijk dat God ons allemaal kent, dat Hij ons allemaal ziet en ons allemaal hoort? Of we nu oud zijn of jong, als je bidt tot de Heer, dan mag je weten: God luistert naar mijn stem. Dan staat er zo treffend in Genesis 21: 'God heeft naar de stem van de jongen gehoord, *daar waar hij is*' (vs. 17 NBG). Een hoopje ellende, want hij dreigde te sterven van dorst, het water uit de zak was op. En Hagar kon het sterven van haar kind niet aanzien. God hoorde naar de moeder, maar Hij hoorde ook naar het kind. Daar waar we zijn, in welke situatie we ook verkeren, God ziet ons en Hij hoort ons. Hij is de Levende Die naar ons omziet.

Deze tweede waterput is de bron bij Berseba, de put van de eed (Gen. 21:31). God is trouw aan Zijn beloften, aan Zijn eden en toezeggingen. Deze bron bij Berseba speelt ook een heel belangrijke rol in het leven van de aartsvaders. Welnu, we weten dat het met Ismaël eigenlijk niet zo goed is afgelopen. Het is geen mooi voorbeeld voor ons, maar God heeft hem wel gezegend. God was met de jongen, en hij werd groot (Gen. 21:20). Maar er is een groot verschil tussen Ismaël en Izak. Izak was de zoon van de belofte en via Izak zou God Zijn plan vervullen. Door Izak zou men van Abrahams nageslacht spreken. God werkte langs die lijn, de lijn van Izak en daarna van Jakob en zijn twaalf zonen, die ook aartsvaders genoemd worden: de stamvaders van de twaalf stammen. En zo gaat God in Zijn verkiezende genade verder langs de lijn van Juda tot op de komst van de Heere Jezus, Die uit Juda geboren is. Ismaël is meer een beeld van het aardse volk van God, en Izak van het hemelse volk van God, de gemeente.

Wonen bij de bron

Dan is er nog één punt in Genesis 24 en 25 waarop ik wil wijzen. We zien daar nog iets uit het leven van Izak, de zoon van de belofte, en wel dat hij bij de bron Lachai-Roi woonde in het Zuiderland. In Genesis 25:11 hebben wij gelezen dat God na de dood van Abraham zijn zoon Izak zegende, en dat Izak woonde bij de put Lachai-Roi. We zien in deze hoofdstukken hoe de geschiedenis zich ontrolt om zo te zeggen, hoe God Zijn plannen vervult ten aanzien van Abraham, Izak en Jakob. Als Sara gestorven is en de bruidswerving van Rebekka heeft plaatsgehadt in Genesis 24, en als ook Abraham gestorven is in Genesis 25, dan gaat God verder met Izak. Na de dood van Abraham zegende God zijn zoon Izak, en Izak ging wonen bij de put Lachai-Roi (Gen. 25:11).

Er is een duidelijk verschil met Hagar, omdat zij alleen een incidentele ontmoeting met God had bij deze put in Genesis 16, en ook bij de bron in de woestijn van

Berseba in Genesis 21. Dit was ook maar een kortstondige ontmoeting. Wel prachtig natuurlijk dat zij God leerde kennen, doordat Hij tot haar sprak en voorzag in haar behoeften.

Maar in het leven van Izak komt naar voren dat hij ging *wonen* bij die bron. Als je daar woont, dan betekent dit dat je voortdurend geniet van de bron, dat je voortdurend in gemeenschap leeft met God Die heeft voorzien in de waterbron. Wonen spreekt van permanente gemeenschap met God; en wel doordat we het Woord van God niet alleen hebben ontvangen, maar het ook overdenken en met ons meedragen. De Israëliet kreeg al het bevel dit Woord te binden aan zijn hand en op zijn voorhoofd. De Joden hebben dat heel letterlijk genomen en zij dragen nog steeds bepaalde Schriftgedeelten letterlijk aan hun polsen. Maar het gaat er natuurlijk om dat het Woord van God in ons hart woont, en wij bij dat Woord wonen en daarbij blijven.

'Blijf in Hem', is een uitspraak die we vaak in de eerste brief van Johannes vinden. Dus verblijven, voortdurend leven in gemeenschap met onze Heiland en in gemeenschap met onze God en Vader. Dat is wat God van ons wil. Als wij Hem hebben leren kennen, als wij ons voor Hem hebben vernederd en tot bekering en geloof zijn gekomen, dan is het Zijn wens dat wij met Hem de weg gaan. Dat wij wandelen met Hem en leven in Zijn gemeenschap, zodat we Hem steeds beter leren kennen als de God Die leeft, de God des aanzijns, Die ons kent en hoort. Moge Hij ons allen daartoe genade geven.
